

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 215. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353511406128/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

perament, i mine Tanker er best skikkede, til i lang Tid at skjule et og andet Hoved-Træk i deres Character, som de ikke finde for got, at viise frem, og som reent forandrer dens Skikkelse, saasnart det kommer til Sync — Ligesom derimod Herr Frankhuysens cholerisk-sanguinske Temperament, var Kilden til en stor Deel af hans Feyl, saa var det og en nye Aarsag, hvorfor han ikke kunde dølge dem, om han nok saa gjerne havde vildet — Den choleriske Heede og den sanguinske Letsindighed, satte ham i tusinde Farer for at røbe sig, som den efter sit Temperament, kolde, frygtsomme, og mistænkelige Herr Schliker undgik —

¹⁵ For endnu med faae Ord, at berøre de første skadelige Følger for Herr Frankhuysen, af den tit benævnte Tildragelse, vil jeg anmærke to Omstændigheder —

Den ene, at saa heroisk standhaftig, som han ²⁰ efter Clements Udtryk anstillede sig ved sin Straf, saa følte han dog den Skam, der var forbundet dermed, ikke alleneste meget vel, men han følte den altforvel — Man vil i Fremtiden finde paalidelige Bevis herpaa — Den var saa at sige et Brændemærke paa hans Ambition, hvoraf han vel strax følte heele Svien, men som siden gjorde den desto mere følesløs — Jeg kunde efter en meget kort Tids Forløb mærke, at i det mindste alle de Beskjæmmelser, som han efter sin Tænkemaade holdt for mindre end denne, endskjønt de virkelig ofte var langt væsentligere, havde tabt det meeste af deres ³⁰ Virkning paa ham — || Jeg anfører dette meest for at advare dem, der efter den nyere Methode, vil rette deres Børn, ved beskjæmmende Straffe, eller ³⁵ i det mindste ved saadanne Tugtelsler, der forarsage meer Undseelse, end Smerte — De ere vist paa en meget slibrig Bane, og helst, hvor de har med munter og raske Gemytter at bestille, behøve de den yderste Opmærksomhed, for ey at give

den med Straffen forbundne Beskjæmmelse den Grad, at den straffede derover glemmer den Skam der er forbundet med det han bliver straffet for; med færre Ord; at han ikke undseer sig meer ved sin Straf, end ved sin Forbrydelse — Foruden den Uleylighed som flyder deraf, at han derved uformærkt og efterhaanden taber sin Undseelse, ved de Feyl, som han haaber at kunde skjule, eller undgaae, at blive straffet for; saa er det vist, at vi af Naturen lettere haabe at kunde udslette den Skam der er umiddelbar forbundet med vor Forseelse, end den der flyder af Straffen vi lide derfor; og det maaskee, fordi vi altid gjerne vil troe, at denne er for haard; og følgelig frygte, at Folk af den vil slutte, at vor Feyl er meget skammeligere, end vi selv holde den for — Men væ det unge Menniske, der bliver bragt saa vit, at han ikke meer troer, at kunde udslette sin Skam, eller blive meer beskjæmmet, end han er —

Den anden Omstændighed, som jeg vil anmærke; er denne, at den unge Frankhuysen, endnu kunde siges, at have sluppet taaleligt derfra, dersom man ikke havde belagt ham med en endnu langt haardere Straf, end den anførte — Han blev nemlig, i alle de fornemmere Huuse, hvor han ellers ligesaavel som Herr Schliker kunde have faaet Adgang, naar han bød sig til at komme der, imodtaget med en Koldsindighed der nærmede sig til Foragt, hvoraf han let kunde slutte, hvorlidet han var velkommen; og hvilken man desuden søgte at gjøre ham desto føleligere, ved den overdrevne Agt, som man paa samme Tid bestræbede sig at viise for hans Compagnon — Enten man nu gjorde dette af blot Høflighed mod Baron Stachelheim, som reent havde forbudet Herr Frankhuysen sit Huus, eller man virkelig foragtede ham, og maaskee tænkte, at en nøyere Omgang med ham vilde være farlig for de unge Menniske, som enhver Familie især bar Omhu for; eller man endelig